

Yunanistan Anayasasında Temel Hak Ve Özgürlüklerin Korunması

Turgay Cin*

Giriş

Yunanistan Anayasalarını beş dönemde incelemek mümkündür. Bu dönemler sırasıyla şunlardır: Yunanistan'ın; a- Türklere Karşı İsyen Dönemi Anayasası, b- Monarşi Dönemi Anayasası, c- Anayasal Monarşi Dönemi, ç- Krallık Cumhuriyet Dönemi Anayasası ve d- 1975'ten sonraki Anayasa Dönemleridir¹.

a- Birinci Dönem: Yunanlıların Türklere karşı ayaklandıkları dönemde hazırladıkları anayasalarıdır. Bu dönem 1821 ile 1833 arasındaki yılları kapsamaktadır. Yunanlılar, 25 Mart 1821 tarihinde Türklere karşı ayaklandılar ve silahlı mücadeleye başladılar. 20 Aralık 1821 tarihinde Epidavros'da Mora Yarımadasından, Doğu ve Batı Sterea Ellada'dan ve bazı adalardan gelen Yunanlı katılımcılarla Yunanlılar, millet olarak, 22 yüzyıl sonra ilk özgür toplantılarını yaptılar².

* Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslar arası İlişkiler Bölümü Devletler Hukuku anabilim Dalı, Öğretim Üyesi

¹ Yunanlı yazar, Aleksandru Svolu, 1972 yılında yayınladığı eserinde, Yunan Anayasalarını dört döneme ayırmaktadır. Bkz. **SVOLU, A.:** Ta Ellinika sintagmata (Yunan Anayasaları) 1822-1952, sintagmatiki istoria tis Ellados (Yunanistan'ın Anayasal Tarihi), Stohastis Yayınları, Atina 1972, s. 17.

² **SVOLU**, s. 20.

b- İkinci Dönem: 1833 yılından 1843 yılına kadar olan bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bu dönem, Monarşi Dönemi Anayasasıdır.

c- Üçüncü Dönem: 1843'ten 1864'e kadar devam eden bu döneme, Anayasal Monarşi Dönemi denilir.

ç- Dördüncü Dönem: 1864'ten 1923'e kadar devam eden ve Krallık Cumhuriyet Dönemi olarak anılmaktadır.

d- Beşinci Dönem: Bugün içinde bulunduğumuz, yaşamakta olduğumuz dönemdir. 1975'ten sonraki Anayasa Dönemidir. Bizi konumuzla ilgili olarak, bu dönem ilgilendirmektedir.

Bugün (2009) yürürlükte bulunan Yunan Anayasası, Yunan Meclisi tarafından 07.06.1975 tarihinde kabul edilen 09.06.1975 tarihli ve 111 sayılı Yunanistan Hükümet (Resmi) Gazetesinin birinci nüshasında yayınlanarak, 11.06.1975 tarihinde yürürlüğe girdi. Yunanistan, Ocak 1981 tarihinde resmen Avrupa Ekonomik Topluluğu yani bugünkü Avrupa Birliği'nin üyesi oldu. 1975 tarihli Yunan Anayasası Avrupa Birliği normlarına uygun hale getirilmek üzere, VI. Kurucu Anayasa Meclisi tarafından yeniden gözden geçirilerek/ düzeltilerek ve dili de sadeleştirilerek, 06.03.1986 tarihinde yeniden yürürlüğe kondu. Daha sonraları 2001 yılında Yunan Anayasasında yeni değişiklikler yapıldı. Somut olarak ifade edecek olursak 6 Nisan 2001 tarihinde VII. Kurucu Anayasa Meclisi ikinci kez Yunan Anayasasının bazı maddelerinde değişiklikler yaptı ve yürürlüğe koydu³. Bu nedenle, 1986 ve 2001 yılında yapılan değişiklikleri de anlatmak üzere, günümüzde Yunan literatüründe 1975/1986/2001 Yunan Anayasası diye anılmaya başlandı. 2006 yılında yine Yunan Anayasasında değişiklik yapılması yönünde talepler oldu. Yunanistan Başbakanı, Anayasanın aşağıda sayacağımız maddelerinde değişiklik yapılmasının düşünüldüğünü 12.05.2006 tarihinde açıkladı. Bu maddeler sırasıyla şunlardır: 14., 16., 17., 20., 22., 24. ve 117, 28., 29., 54., 56., 57., 58., 62., 78., 88., 90., 95., 98., 100., 101., 102., 103., 104. maddeler.

³ Yunanistan Hükümet (Resmi) Gazetesinin FEK 84 A'/17.04.2001'de yayınlandı.

Yunanistan'daki temel hak ve özgürlüklere ilişkin kaynaklar; ulusal ve uluslararası kaynaklar daha somut olarak, başta Yunanistan'ın taraf olduğu ikili ve çok taraflı antlaşmalar ile Avrupa Birliği hukuku ya da başka bir deyişle Avrupa birliği müktesebatı oluşturmaktadır. Çünkü Yunanistan 1 Ocak 1981'den beri önce Avrupa Topluluğunun ve şimdiki adı ile Avrupa Birliğinin tam üyesidir.

Bu çalışmada, Yunan Anayasasında öngörölmüş bulunan temel hak ve hürriyetleri, Yunanca asıl metninden Türkçeye çevirerek Türk kamuoyunun dikkatlerine sunmak istiyorum.

I. YUNANİSTAN'DA VE ANAYASALARINDA İNSAN HAKLARI KAVRAMI ANLAYIŞI

Yunanistan Anayasa Hukuku literatüründe insan hakları kavramı yerine, temel haklar, bireysel haklar, bireysel özgürlükler, anayasal haklar gibi terimler kullanılmaktadır. Bu terimlerin, insan hakları kavramını doğru ve tam olarak anlatmakta bazı zaafırları da olduğunu belirtmekte fayda vardır.

Yunanistanlı yazarlara göre, insan hakları kavramı daha çok ve özellikle devletlerarası metinlerde ve Anglosakson devletlerinde kullanılmaktadır⁴.

Yine Yunanlıların iddiasına göre, Yunanistan'da, bireyin yaşam hakkı, onuru, namusu ve özgürlüğü, kısaca temel hak ve özgürlükleri, yani insan haklarının anayasal korunması, 1821 tarihinde Yunanlıların Türklere karşı ayaklanması ile ilk olarak bütün dünyaya ilân edildi⁵.

⁴ **ÇAÇOS, Th. D.:** Sintagmatiko dikeo (Anayasa Hukuku), themeliodis dikeomata (Temel Haklar), CİLT: III., Ant. Sakkula Yayınları, Atina - Gümölcine 1988, s. 25.

⁵ **RAYKU, A. G.:** Paradosis sintagmatiku dikeu, (Anayasa Hukuku Dersleri) kata to sintagma tu 1975/1986 (1975/1986 Anayasasına Göre),

21 Kasım 1821 tarihli Yunanistan Danıştay'ının ilk kararında, “her insanın yaşam ve namus hakkı, din, vatan ve durum (vaziyet, statü) farkı gözetilmeksizin” garanti altına alınmaktadır. Yunanistan'ın ilk anayasası olan Epidavru Anayasasına göre, “Bütün Yunanlıların namus ve güvenliği yasaların koruması altındadır.” Bu anayasa, Yunanistan'da ikamet eden herkesin, yasalar önünde eşit olduğunu ilân etmektedir.

1923 tarihli Lozan Barış Antlaşmasından sonra, 1925 yılında Yunan Anayasasının 6. maddesinde değişiklik yapıldı. Buna göre, devletlerarası kamu hukukunda öngörülen durumlar hariç olmak üzere, Yunanistan Cumhuriyeti sınırları dâhilinde bulunan herkesin, ırk, din ve dil ayırımı yapılmaksızın yaşamları ve özgürlükleri tam bir koruma altına alındı. Bu hüküm Yunanistan'ın 1927 tarihli Anayasasının 7. maddesinde ve 1952 tarihli Anayasasının 13. maddesinde de aynen ve hiç bir değişikliğe uğramadan korundu. Bilindiği gibi 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşmasıyla Yunanistan, özellikle Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk Azınlığa ilişkin olarak, yükümlülükler altına girdi. İşte bunun sonucu olarak, Yunan yönetimi anayasasında değişiklik yapma ihtiyacını duydu.

Yunanistan Anayasası, temel haklara, Anayasasının 1., 2., 4., 5., 5A., 6., 7., 8., 9., 9A., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 28. ve 48. maddelerinde yer vermektedir.

Ayrıca Yunanistan Anayasasının 110. maddesinde, Yunanistan Anayasasındaki bazı temel hak ve özgürlüklerin değiştirilemeyeceği düzenlenmiştir. Buna göre; Yunanistan'daki hükümet şeklinin Parlâmenter Demokrasi olduğunu hüküm altına alan 1/1. maddesi, insan onuruna saygılı olmak ve insan onurunu korumak konularını düzenleyen 2/1. maddesi, herkesin yasalar önünde eşit olduğunu hüküm altına alan 4/1, 4, 7. maddesi, herkesin, kendi kişiliğini geliştirme ve toplumsal, ekonomik ve devletin siyasi yaşamına katılmalarını düzenleyen 5/1. maddesi,

Cilt: II, Fasikül: III., Ant. Sakkula Yayınları, Atina - Gümölcine 1986, s. 9.

bireysel özgürlükleri düzenleyen 5/3. maddesi, din hürriyetini düzenleyen 13/1. maddesi, Yunanistan Anayasasındaki değiştirilemeyecek olan temel hak ve özgürlüklerdir. Buradan da anlaşıldığı ve aşağıda daha geniş bir biçimde inceleneceği üzere Yunan Anayasası da sert anayasalardandır.

Avrupa Birliği üyesi Yunanistan'ın Anayasası; “Aziz Üçleme” yani “Teslis” adı verilen “Kutsal, Aynı Cevherden Kaynaklanan Bölünmez Üçlü Adına” ile başlamaktadır⁶. Yunanistan Anayasasının hemen ilk cümlelerinde ve başlığında yer alan bu ifadeler, Yunanistan'ın nasıl koyu bir Ortodoks Hıristiyan dininin etkisi altında ve lâiklikten uzak olduğunu göstermeye yeterlidir diye düşünülmektedir.

II. YUNANİSTAN ANAYASASININ İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN HÜKÜMLERİ

Yürürlükteki Yunan Anayasasının “Temel Hükümler” başlığını taşıyan Birinci Kısımının, Birinci Bölümünün “Yönetim Şekli” başlığı altında şu aşağıdaki hükümler yer almaktadır:

1. Madde: Yönetim Şekli

- “1. Yunanistan'ın yönetim biçimi, Parlâmenter Cumhuriyettir.
- “2. Yönetim biçiminin temeli halk egemenliğidir.
- “3. Bütün iktidarlar halktan kaynaklanır. Halk ve millet için vardır ve Anayasada belirtildiği biçimde kullanılırlar.”

2. Madde: İnsan Haysiyeti

- “1. Devletin birinci görevi, insan onuruna saygılı olmak ve insan onurunu korumaktır.

⁶ Yunanistan Anayasasının Yunan'ca metni için Bkz. www.vouli.gr/politeuma/default.asp; Türkçe çevirisi için de YAZICI, S.: Yunanistan Anayasası, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2005.'e Bkz. Biz çalışmamızda bu iki kaynaktan da yararlandık.

“2. Yunanistan, genel kabul gören devletlerarası hukuk kurallarını uygulayarak, devletler ve halklar arasındaki barışın, adaletin ve dostluk ilişkilerinin sağlanmasını arzulamaktadır.”

3. Madde: Kilise ve Devlet İlişkileri

“1. Yunanistan’da hâkim olan din İsa’nın Doğu Ortodoks Kilisesidir. Yunanistan Ortodoks Kilisesi, İsu Hristos’u (İsa’yı) Kilisenin başı olarak tanımaktadır. Büyük İstanbul Kilisesi ile ve diğer aynı mezhepten olan İsa’nın Kiliseleri ile ve aynı şekilde kutsal havarilik ve Kutsal Meclis kuralları ve kutsal geleneklerde sarsılmaz ve ayrılmaz mezhep birliği vardır. Yunanistan Kilisesi bağımsızdır. Yunanistan Kilisesi, Kutsal Meclisin görevleri başındaki Başrahipleri, Devamlı Kutsal Meclis ve bundan kaynaklanan Kilise Tüzüğü’nün belirlediği şekilde oluşan ve 29 Temmuz 1850 Patriklik Ciltlerinin hükümleri ile 4 Eylül 1928 Meclis Uygulamalarına (Patriklik Senedine) uygun olarak yönetilir.

“2. Yunanistan Devletinin belli bölgelerindeki kiliselerin statüsü, önceki fıkra hükümlerine aykırı değildir.

“3. Mukaddes Kitabın (İncil’in) metni değiştirilmeden korunmaktadır. Yunanistan Bağımsız Kilisesinin ve İstanbul’daki Büyük İsa’nın Kilisesinin izni alınmadan İncil’in başka bir lisana resmi çevirisinin yapılması yasaktır.”

Yunan Anayasasının İkinci Kısımının “Kişi Hakları ve Sosyal Haklar” başlığının altında şu aşağıdaki hükümlere yer verilmektedir.

4. Madde: Bireysel ve Sosyal Haklar

“1. Bütün Yunanlılar yasalar önünde eşittir.

“2. Yunanlı erkek ile Yunanlı kadın eşit haklara ve yükümlülüklerle sahiptir.

“3. Yasanın öngördüğü niteliklere sahip olanlar Yunan vatandaşlarıdır. Bir kimse sadece kendi isteğiyle başka bir devletin vatandaşlığını kazanırsa veya başka bir devlette milli çıkarlara aykırı olarak görev alırsa, yasanın özel olarak öngördüğü koşullara

ve yöntemlere uygun olarak Yunanistan vatandaşlığını kaybetmesine izin verilir.

“4. Özel yasaların öngördüğü istisnalar dışında, kamu hizmetlerinde sadece Yunan vatandaşları istihdam edilirler.

“5. Hiçbir ayırım gözetilmeksizin, Yunan vatandaşları, kamu giderlerine mali güçleri oranında katkıda bulunurlar.

“6. Eli silah tutabilen her Yunanlı yasaların öngördüğü biçimde, yurt savunmasına katkıda bulunmak zorundadır.

“7. Yunan vatandaşlarına soyluluk veya ayırt etme unvanları ne verilir ne de tanınır.”

“Yorumlayıcı hüküm:

“Altıncı fıkra hükmü, genel olarak silahlı veya askeri hizmette bulunmayı vicdanen engelleyen itikadı bulunduğu sabit olan kişilerin silahlı kuvvetler içinde veya dışında başka hizmetlerde (alternatif hizmet) zorunlu olarak kullanılması konusunun yasayla öngörülmesini engellemez.”

5. Madde: Bireysel Hürriyetler, Yabancınn İadesi

“1. Eğer, birey, başkalarının haklarına zarar vermiyorsa, Anayasayı veya iyi ahlâk kurallarını ihlâl etmiyorsa, özgürce kendi kişiliğini geliştirme ve toplumsal, ekonomik ve devletin siyasi yaşamına katılma haklarına sahiptir.

“2. Devletlerarası hukukun öngördüğü istisnalar hariç olmak üzere, Yunan egemenliği altında bulunan bütün herkesin, yaşam, namus ve özgürlükleri, milliyet, ırk, dil, din veya siyasi inanç ayırımı yapılmaksızın tam bir koruma altındadır. Özgürlük mücadelesi veren yabancınn, Yunanistan’dan iadesi yasaktır.

“3. Bireysel özgürlük dokunulmazdır. Hiç kimse, yasaların belirlemediği ve tayin etmediği şekilde kovuşturulamaz, yakalanamaz, hapse atılamaz, sadece yasalarda belirtilen şekillerde özgürlükler sınırlandırılabilir.

“4. Herhangi bir Yunanlınn, ülkesinde serbestçe dolaşmasını veya yerleşme özgürlüğünü veya ülkesinden serbestçe çıkış yapmasını ve ülkesine giriş yapmasını sınırlandıran bireysel idari önlemler yasaktır. Ancak, istisnai durumlarda ihtiyaç hâsıl olduğunda ve sadece cezayı gerektirecek eylemlerde, yasanın emrettiği şekilde

ceza mahkemesi kararından sonra bu tür önlemler alınabilir. Çok acil durumlarda ve ancak suç işlenmesini önlemek üzere başvurulabilir.

“5. Herkes sağlığını ve genetik kimliğini koruma hakkına sahiptir. Kişinin biyomedikal müdahalelere karşı korunmasına ilişkin konular yasayla düzenlenir.”

“Yorumlayıcı Hüküm:

“Dördüncü fıkra, ceza kovuşturması altında olan kişilerin, savcının kararı nedeniyle ülkeden çıkışının yasaklanmasını veya kamu sağlığının ya da hasta kişilerin sağlığının korunması için gerekli olan tedbirlerin uygulanmasını engellemez.”

Yunanistan Anayasasının 5. maddesinin 1. fıkrasındaki hükümlerden bütün Yunan vatandaşları yararlanacaklardır. Yunan Anayasasının 5. maddesinin 2. fıkrasında: “milliyet, ırk, dil, din veya siyasal inanç farkına bakılmaksızın Yunanistan’da yaşayan herkesin hayatı, namusu ve hürriyeti tam bir himaye altındadır” diye belirtilmektedir.

Oysa bugün Avrupa Birliği üyesi Yunanistan’da, devlet tarafından Batı Trakya Müslüman Türklerinin insanlık onurlarına saygısızlık yapılmaktadır. Şöyle ki; Yunan makamları, Batı Trakya Türklerine bir taraftan “siz Türk değilsiniz, Helen Müslüman’ısınız” demekte, diğer taraftan da, “Helen Müslüman’ı” olarak da kendi dini liderlerini seçme haklarını engellemekte, cami yapma izinlerini üstün (egemen, hâkim) din olan Ortodoks Hıristiyan Metropolitinden görüş sorularak alınmasını yasalarla hüküm altına alarak, Müslümanların onuru ile oynanmaktadır. Çünkü yetkili Ortodoks Hıristiyan Despot (Metropolit), Katolik, Protestan mezhepleri ile Müslüman Cemaatlere ibadet yeri inşa etmek ve açmak için olumlu görüş bildirmemektedir/izin vermemektedir. Batı Trakya Türklerinin, Türk kimlikleri Yunanlı makamlar tarafından sistemli bir biçimde reddedilmektedir. Yunan Devleti tarafından, Müslüman Türk Azınlığa, Yunan kimliği ve kültürü siz “Helen Müslüman’ısınız” denilerek aşılmakta ve dayatılmaktadır. Devlet dairelerinde, Batı Trakyalı Türkler memur, üst seviyede kamu görevlisi olarak istihdam edilmemektedir. Batı

Trakyalı Müslüman Türkler ile Menteşe Adalarındaki Türkler polis, savcı, yargıç ve vali olarak görev yapmalarına imkân tanınmamaktadır. Diğer taraftan askerde hak ettikleri halde, rütbe verilmemekte ve bu konuda da ayrımcılık yapılmaktadır. Bu tutum ise Yunan Anayasasının 2. maddesinin ağır bir ihlâlidir. Yunanistan, genel kabul gören devletlerarası hukuk kurallarını da uygulamayarak, Ortodoks Hıristiyan, Müslüman, Türk, Çingene, Pomak ayrımını sistematik bir devlet politikası olarak, sistemli bir biçimde uygulamaktadır. Ayrımcılık/ırkçılık yaparak; ekonomik yaptırımları, maliye cezalarını ve banka ve devlet kredileri kullanarak, devletin ülkesindeki azınlık ve azınlık olmayanları ve hatta azınlık mensuplarını da kendi içinde ayrımcılık yaparak, onları karşı karşıya getirerek, bölgedeki barışı, adaleti, dostluğu, farklı kültürlerin yan yana veya birlikte, iç içe yaşamalarını engellemekte ve kamu düzenini bozmaktadır.

Yunan Anayasasının 5. maddesinin 2. fıkrasında, anayasadaki hükümlerle yaşam hakkı, namus hakkı ve özgürlükler fark gözetilmeksizin bütün insanlar için garanti altına alınmaktadır. Yine Yunan Anayasasının 5. maddesinin 2. fıkrası hükümlerinden şüphesiz ki Yunanistan'da bulunan bütün bireyler yararlanacaklardır. Başka bir deyişle bu haklardan hem Yunanlılar, hem azınlık mensubu kişiler hem de yabancılar yararlanacaklardır. Burada hemen hatırlatmalıyız ki, uluslararası insan hakları metinleri bütün ayrımcılıkları yasaklamaktadır.

Yine Yunan Anayasasının 5. maddesinin 2. fıkrasında belirtildiği üzere, sadece Yunan Devletinin ülkesinde bulunan insanlar değil, devletlerarası kamu hukukuna göre, Yunan egemenliği altında bulunan bütün insanlar bu haklardan yararlanacaklardır. Bu tür yerler, Yunanistan bayrağını taşıyan gemiler, uçaklar ve hatta Yunanistan Büyükelçilikleri ve konsolosluklarıdır. Diğer taraftan bu anayasal hüküm, sadece Yunanistan'da daimi olarak ikamet eden veya kısa süreli ikamet eden yabancıları da kapsamaktadır. Örneğin tatil için Yunanistan'a gelen yabancılar da bu haklardan yararlanabileceklerdir⁷.

⁷ RAYKU, s. 16.

Temel haklar, yasalarda ve özellikle anayasalarda yer aldığı şekliyle sadece ilkeler bildirisi olmayıp, ideolojik ve bildiri karakterleri yanında, yasal düzenlemeler olup, haklar yanında kişiye ödevler ve yükümlülükler de yüklemektedir.

İnsan haklarının özü, siyasi iktidar ile bireyin veya bireyler topluluğu arasındaki ilişkilerde ortaya çıkmaktadır. Siyasi iktidar ile birey veya siyasi iktidar ile toplum arasındaki ilişki bireysel hakların ve toplu hakların ve menfaatlerin ortaya çıkmasında, gelişmesinde temel bir etkidir. Böylece, temel haklar, özel haklardan farklılıklar arz etmektedir.

Sonuç olarak, Yunan Anayasasının 5. maddesinin 1. fıkrası gereği herkesin kişiliğini özgürce geliştirme, ülkenin toplumsal, ekonomik ve siyasi yaşamına katılma hakkı vardır. Bu genel bir ilkedir ve yasa koyucu bunlara uygun düzenlemeler yapmalı ve saygılı olmalıdır.

5A. Madde: Bilgi Edinme Hakkı

“1. Yasanın öngördüğü şekilde herkesin bilgi edinme hakkı vardır. Bu hak, mutlak surette gerekli olduğu ve milli güvenlik, suçla mücadele veya üçüncü kişilerin hakları ve menfaatlerinin korunması bakımından haklı nedenlerin varlığı ölçüsünde yasayla sınırlandırılır.

“2. Herkesin bilgi toplumuna katılma hakkı vardır. Elektronik yollarla sunulan bilgilere ulaşmak, bu bilgilerin üretilmesi, paylaşılması ve yayılmasının kolaylaştırılması, her zaman 9, 9A ve 19. maddedeki hükümlerin yerine getirilmesi koşuluyla, Devletin görevidir.”

6. Madde: Tutuklama, Suç ve Suçüstü

“1. Hiç kimse, yakalama ve tutuklama anında ibraz edilen gerekçeli Mahkeme kararı olmadan tutuklanamaz ve hapsedilemez. Suçüstü halindeki yakalama bunun tek istisnasıdır.

“2. suçüstü halinde ya da tutuklama kararıyla tutuklananlar, tutuklama anından itibaren en geç yirmi dört (24) saat içinde yetkili

sorgu yargıcı önüne çıkarılır. Ancak tutuklama sorgu yargıcının bulunduğu yerin dışında meydana gelmişse, yargıcın huzuruna çıkarma işlemi, nakil için gerekli en kısa sürede olmalıdır. Sorgu yargıcı, yakalanan kişinin huzuruna getirilmesinden itibaren üç (3) gün içinde, gözaltındaki kişiyi ya serbest bırakmak ya da tutuklama emri çıkartmak zorundadır. Sorgu yargıcının önüne getirilen kişinin talebi veya aşırı bir şiddet teyit edilmişse, yetkili yargı kurulunun kararıyla bu süre iki (2) gün uzatılabilir. “3. her iki süre de karardan önce dolarsa, tutuklunun alıkonulmasından sorumlu olan gardiyan, sivil ya da askeri memurlar veya diğer görevliler, tutukluyu derhal serbest bırakmak zorundadırlar. Bunu ihlâl edenler hakkında yasadışı tutuklamadan dolayı ceza verilir. Ayrıca verdikleri acı ve ızdıraptan dolayı yasanın öngördüğü tazminatı ödemek zorunda kalırlar. 4. Yargılama esnasında azami tutukluluk süresi yasayla düzenlenir. Bu süre cürüm hallerinde bir yılı, kabahatlerde ise altı ayı geçemez. Çok istisnai durumlarda bu süre, yetkili yargı kurulunun kararıyla, altı (6) ay ve üç (3) ay olmak üzere uzatılabilir. Aynı davada konusunu oluşturan münferit fiiller bakımından yargılama sırasındaki azami tutuklama süresinin aşılması yasaktır.”

7. Madde: Suç, Yasada Öngörülen Yaptırımlar, İşkence

“1. Eylemin meydana gelmesinden önce, eğer yürürlükte bulunan yasa tarafından, bu eylem bütün unsurlarıyla suç olarak tanımlanmamışsa o zaman bu eylem suç olmaz. Bu tür bir eyleme ceza da verilemez. Bir eyleme, işlendiği zaman öngörülenden daha ağır bir ceza hiçbir şekilde verilemez.

“2. İşkence, vücuda yönelik herhangi bir kötü muamele, sağlığa zarar verme veya psikolojik baskı ve şiddet uygulama, insanlık onuruna aykırı diğer bütün uygulamalar yasaktır ve yasanın öngördüğü şekilde cezalandırılır.

“3. Genel müsadere yasaktır. Yasanın savaş zamanında işlenen ve savaşla ilgili suçlar bakımından öngördüğü durumlar dışında, ölüm cezası verilemez.

“4. haksız olarak ve yasalara aykırı olarak tutuklanan, mahkum edilen veya diğer bazı gerekçelerle kişisel özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilere, Devletin hangi koşullarda Mahkeme kararıyla tazminat ödeyeceği yasayla düzenlenir.”

8. madde: Tabii Yargıç İlkesi, Olağanüstü Mahkemeler

“Hiç kimse, isteği dışında, yasaların tayin ettiği yargıçtan mahrum bırakılamaz.

“Mahkeme kurulları ile olağanüstü mahkemeler gibi, herhangi bir isim altında mahkeme kurulmasına izin verilemez”.

9. Madde: Konut Dokunulmazlığı, İkametgâhta Arama

“1. Herkesin konutu dokunulmazdır. Bireyin özel ve aile yaşamına müdahale edilemez. Yasada öngörülen durumlar ve usuller dışında, yargı iktidarının temsilcilerinin hazır bulunmadığı konutta hiçbir arama yapılamaz.

“2. Önceki hükmü ihlâl edenler, konut dokunulmazlığını ihlâl etmekten ve yetkilerini kötüye kullandıkları için cezalandırılırlar. Mağdurların bütün zararlarını, yasada öngörüldüğü şekilde ödemekle yükümlüdürler.”

9A. Madde: Şahsi Verilerin Korunması

“Herkes kişisel verilerini, yasaların öngördüğü şekilde, özellikle elektronik yöntemlerle, toplanmasından, işlenmesinden ve kullanılmasından korunma hakkına sahiptir. Yasanın düzenlediği şekilde kurulan ve işleyen bağımsız bir makam tarafından kişisel verilerin korunması sağlanır.”

10. Madde: Dilekçe Hakkı

“1. Herkes, kendi başına veya başkalarıyla birlikte hareket ederek, Devletin yasalarına uygun hareket etmek koşuluyla kamu makamlarına yazılı dilekçe verme hakkına sahiptir. Bu makamlar, yürürlükteki düzenlemelere uygun olarak dilekçelerin gereğini derhal yasanın öngördüğü şekilde dilekçe sahiplerine yazılı olarak ve gerekçeli cevap vermek zorundadırlar. “2. Dilekçe veren kimsenin kovuşturulması, muhtevasında cezalandırılabilir nitelikte bir unsur bulunması nedeniyle, sadece dilekçenin verildiği makamın nihai kararının bildirilmesini takip eden ve bu makamın izninin elde edilmesinden sonra mümkündür.

“3. Yetkili merci veya makam, yasada ifade edilen altmış (60) günü aşmayacak süre içinde istenilen bilgileri vermek, düzenlenmesi istenen belgeleri, özellikle tasdik ve onaylamaya yönelik olanları sağlamak zorundadır. Bu süre içinde cevap verilmemesi veya hukuka aykırı bir ret cevabı verilmesi durumunda, diğer hukuksal müeyyide ve sonuçlara ek olarak, başvuru sahibine, yasada öngörülen hükümler çerçevesinde özel tazminat ödenir.”

11. Madde: Toplantı Hakkı

“1. Yunanlıların sessiz ve silahsız olarak toplanma hakları vardır.
“2. Polis sadece, herkese açık olan, açık hava toplantılarında hazır bulunur. Açık hava toplantıları, genel olarak, yasaların belirlediği gibi; eğer belli bir bölgede toplantı yüzünden kamu düzeninin ciddi bir şekilde bozulma tehlikesi varsa ve eğer yine, ciddi bir şekilde toplumsal ekonomik hayatın bozulması tehlikesi varsa polis makamlarının gerekçeli kararı ile söz konusu toplanma hakları yasaklanabilir.”

29 Ocak 1988 tarihi ile 29 Ocak 1990 tarihlerinde Gümölcine’de sessiz ve barışçı bir protesto yürüyüşüne hazırlanan Batı Trakya Türklerine, Yunanistan’ın diğer bölgelerinden getirilen sivil polisler ile birlikte yerli Ortodoks Yunanlılar saldırdı. Azınlık mensubu insanlar, hastanelik edilinceye kadar dövüldüler. Ayrıca azınlık mensubu Türklerin dükkânlarına zarar verilerek, camları kırılarak, yağmalandı. 22 Ağustos 1990 tarihinde İskeçe’de tayinli Müftü Sinikoğlu’nu protesto etmek için, barışçı oturma eylemi yapan, İskeçeli azınlık mensuplarına gece yarısından sonra, yine Yunanlı sivil polisler ile birlikte Ortodoks Hıristiyanlar saldırdı. 36 kişi hastanelik oldu ve İskeçe’deki Türk dükkânlarına zarar verilerek yağmaladılar. Bu örnekleri çoğaltabiliriz. Görüldüğü gibi, Yunanistan’da Batı Trakya Müslüman Türklerin, “sessiz ve silahsız olarak toplanma, yürüme ve protesto etme hakları” engellenerek, Yunan Anayasasının 11. maddesi ihlâl edilmektedir.

12. Madde: Dernek Kurma Hakkı

“1. Yunanlılar, yasalara uygun olarak birlik oluşturma ve kâr amacı gütmeyen sendika ve dernek kurma haklarına sahiptir. Ancak bu haklarını kullanmazdan önce hiç bir şekilde önceden izin almak zorunda değildirler.

“2. Sendika, kanunun veya tüzüğün esaslı hükümlerini ihlâl ettiği gerekçesi ile dağıtılamaz. Sadece mahkeme kararı ile kapatılır.

“3. Önceki paragraf hükümleri sendika oluşturmayan şahıs birliklerine de orantılı olarak uygulanır.

“4. Her türlü tarımsal ve kentsel kooperatifler yasa ve kendi tüzüklerine uygun olarak, kendileri tarafından yönetilirler. Bu kooperatifler, gelişmelerini sağlamakla yükümlü Devletin denetimi ve koruması altındadır.

“5. Kamu yararına veya kamu yararına hizmet eden veya çiftliklerin veya diğer zenginliklerin ortak kullanımı amacıyla hizmet veren sadece zorunlu kooperatiflerin kurulmalarına, katılanların hepsine eşit muamele edilmesi güvencesi koşuluyla ve yasayla izin verilir.”

Batı Trakya Türklerine, Yunan Anayasasının 12. maddesinde hüküm altına alınmış bulunan haklar verilmemektedir. Mahkeme kararıyla 1927 ve 1928 yıllarında kurulmuş olan –İskeçe Türk Birliği ile Gümülcine Türk Gençler Birliği- isimlerinde Türk kavramı geçtiği için, Türk dernekleri 1983’ten itibaren kapatılmaktadır ve yenilerinin açılmasına da kesinlikle izin verilmeyerek, Yunan Anayasasının 12. maddesi ihlâl edilmektedir. 1927 yılında Mahkeme kararıyla kurulan ve 1983 yılında kapatıldılar İskeçe Türk Birliği Derneği yöneticileri, Yunanistan’da iç hukuk yollarını tüketerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurdular. 25 yıl süren yargı mücadelesinden sonra, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu konuda Yunanistan’ı haksız bularak, mahkûm etti.

13. Madde: Herhangi Bir Dini İnancı Olmama Hakkı, Yemin

“1. Din ve vicdan özgürlüğü dokunulmazdır. Bireysel ve siyasal hakların kullanılması herkesin dini inançlarına bağlı değildir.

“2. Her bilinen din serbesttir ve bu dinin gerektirdiği bütün ibadet ve buna bağlı yükümlülükler hiç engelsiz ve yasaların himayesinde ifa edilir. İbadet hakkını kullanmak, kamu düzenini veya iyi ahlâk kurallarını ihlâl etme hakkını vermez. Dini telkin yasaktır.

“3. Bilinen bütün dinlerin din görevlileri ile hâkim dinin görevlileri devletin denetimi altında ve devlete karşı sorumludurlar.

“4. Hiç kimse, dini inançlarından dolayı, devlete karşı olan sorumluluklarını yerine getirmekten kaçınamaz veya kanunlara uymaktan kaçınmaz.

“5. Yasa tarafından, yemin şekli ve tipi belirlenmemiş ise, hiç bir şekilde yemin etme zorunluluğu yoktur.”

Yunanistan’da, tanınmış dinlerin dini vecibelerinin bir kısmını yerine getirmeleri yani ibadet etmek, namaz kılmak gibi özellikle ibadete ilişkin eylemler serbest olmasına rağmen, farklı bir dine sahip olan Batı Trakya Müslüman Türk Cemaati kendi dini liderini seçmesi, kendi imamlarını belirlemesi ve kendi kendini yönetmesi, Türkiye ile Yunanistan arasında akdedilmiş mevcut antlaşmalara aykırı olarak engellenmektedir. Çünkü bunlar bireysel haklara ilişkin olmayan, Batı Trakya Türklerinin özerkliği ve kolektif haklarıyla ilgilidir. Bu ve buna benzer yöntemlerle Yunanistan Devleti, makamları “camiye/Müslümanlara” müdahale etmekte, Ortodoks Hıristiyanlar, Müslümanların işlerine karışmaktadır. Bu da esasen Yunanistan’ın uluslararası sorumluluğunu gerektirir niteliktedir.

14. Madde: İfade ve Basın Hürriyeti

“1. Her insan düşüncelerini devletin yasalarına uygun olarak sözlü, yazılı ve basın aracılığı ile ifade edebilir ve yayımlayabilir.

“2. Basın özgürdür. Sansür ve diğer önleyici tedbirler yasaktır.

“3. Gazetelere ve diğer yazılı mevkutelere, yayından önce veya yayından sonra el koymak, müsadere etmek yasaktır.

“İstisnai olarak, gazete ve diğer yazılı mevkutelere yayından sonra savcının talebi üzerine aşığıdaki koşullarda el konulabilir:

- a- Hıristiyan dinine ve her tanınan ve bilinen dine hakaret edilir ise,
- b- Cumhurbaşkanı’nın şahsiyetine karşı bir hakaret söz konusu ise,

- c- Eğer yayınlanan eserde devletin askeri bilgileri, sırları ve askerlerin mevzileri açıklanır ise veya devletin rejimini zor kullanarak devirme amacı güdüyor ise, veya devletin bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldıracak bir hedef güdüyor ise,
- d- Eğer toplumun haya, ar, utanma duyguları yayınlarla rencide ediliyor ise, kanunların belirlediği durumlarda, yayınlar toplatılır, müsadere edilir.

“4. Savcı, gazete ve diğer mevkutelerin toplatılmasından itibaren 24 saat içinde, mahkeme kuruluna durumu iletmek zorundadır. Mahkeme kurulu da 24 saat içinde karar vermek zorundadır. Eğer mahkeme kurulu 24 saat içinde karar veremezse, savcının toplatma, müsadere kararı kendiliğinden geçersiz olur. Mahkemenin kararına karşı bir üst mahkemeye başvurma hakkına, toplatılan gazetenin sahibi veya diğer basılı eserin, mevkutenin sahibi ile savcının hakları vardır.

“5. Gerçek dışı bir yayından veya haberden zarar gören herkes cevap hakkına sahiptir. Bunun karşılığında yayın organları derhal düzeltme yapmak zorundadırlar. Hakaretvari veya itibar zedeleyici bir yayından veya haberdar zarar gören kişiler de cevap hakkına sahiptirler. Bunun karşılığında, yayın organları cevabı derhal yayınlamak veya duyurmak zorundadırlar. Cevap hakkının kullanılacağı yöntemle derhal ve bir bütün olarak yapılacak olan cevap düzeltmelerinin yayınının veya duyurunun yöntemi yasayla düzenlenir.

“6. Üçüncü fıkrada tanımlanan suçlardan dolayı Mahkeme, beş yıl içinde en az üç kez mahkûmiyet kararının verilmesinin ardından, mahkeme, yasada öngörüldüğü gibi, yayının kesin olarak yasaklanmasına veya geçici olarak askıya alınmasına karar verir, vahim hallerde ise hakkında mahkûmiyet kararı olan kişiyi gazetecilik mesleğini yapmaktan men eder. Yayının yasaklanması veya askıya alınması, mahkeme kararının kesinleştiği tarihte gerçekleşebilir.

“7. Basının ve diğer medya kuruluşlarının cezai ve hukuksal sorumluluklarına ilişkin konularla, bunların acilen mahkeme huzuruna çıkarılmalarını gerektiren haller yasayla düzenlenir.

“8. Gazetecilik mesleğinin gerektirdiği koşullar ve nitelikler yasayla düzenlenir.

“9. Basın ve yayın organlarının maliklik statüsü, mali durumu ve mali araçları, yasada öngörüldüğü üzere, şeffaf olmalıdır. Bilgi edinmede, şeffaflığı ve çoğulculuğu tamamıyla güvence altına almaya yönelik tedbirler ve kayıtlamalar yasayla öngörülür. Aynı veya farklı türden, birden fazla basın ve yayın organlarının kontrolünün tek elde toplanması yasaktır. Daha özgül olarak ise, yasada öngörüldüğü üzere, aynı türde birden fazla elektronik yayının tek elde toplanması, yasaktır. Basın ve yayın kuruluşlarının sahibi, ortağı, hissedarı veya yöneticiliği sıfatları, kamu idaresi içinde yer alan bir kuruluşun veya kamu tüzel kişilerine iş yapan, mal satan veya hizmet sunan bir teşebbüsün sahibi, ortağı, hissedarı veya yöneticiliği sıfatlarıyla bağdaşmaz. Önceki kısımda yer alan yasaklar, eşler, akrabalar, mali olarak bağımlı kişiler veya şirketler gibi her türlü aracı kişilere de uygulanır. Yasa, özel düzenlemeleri, kontrol araçlarının ve önceki kısımların ihlâlini caydırmaya yönelik garantiler kadar radyo ve televizyon istasyonlarına ait ruhsatların geri alınmasına ve bunlarla ilgili sözleşmelerin sonuçlarının yasaklanmasına veya iptaline varacak ölçüdeki yaptırımları da hükme bağlar.”

Buna göre, Yunanistan Anayasasının 14. maddesi gereği sadece Yunan vatandaşları değil, herkes, özgürce duygu ve düşüncelerini açıklayabilir, sözlü veya yazılı olarak düşüncelerini yayabilir ve basın yoluyla da yayınlayabilir. Yunan Anayasasının 14. maddesi ile düşünce ve ifade özgürlüğünün yayılması garanti altına alınmıştır. Eğer düşüncelerini açıklayan kişi, devletin yasalarına uygun hareket ediyorsa, hiç kimse, bir kimsenin sözlü veya yazılı ve basın yoluyla açıkladığı düşüncelerini engelleyemez. Yunanistan’da bu konularda da ihlâller yaşanmaktadır. Özellikle Türk, Makedon, Ulah ve diğer –dini ve mili- azınlıklar bakımından ihlâller yaşanmaktadır.

15. Madde: Basın Yayın Organları

“1. Basının korunmasına ilişkin olarak önceki madde yer alan hükümler, filmlere, ses kayıtlarına konuşma ve görüntülerin yayınlanmasına yönelik radyo, televizyon veya benzer yayınlara uygulanamaz.

“2. Radyo ve televizyon doğrudan doğruya Devlet kontrolü altındadır. İdari yaptırımların kontrolü ve uygulanması, yasanın öngördüğü bağımsız bir kurum olan Milli Radyo Televizyon Konseyinin münhasır yetkisindedir. Ön izin şekli alacak olan devletin doğrudan kontrolü, edebiyat ve sanat eserlerini olduğu kadar bilginin ve haberlerin eşit şartlarda ve objektif olarak yayınlanmasını, radyo ve televizyonun sosyal görevini, Ülkenin kültürel gelişimini dikkate alan programların kalite düzeyini garanti etmeyi, insanlığın değerine saygı ve gençlerin ve çocukların korunmasını amaçlar.

“Siyasi partilerin seçim beyanlarının televizyonlarda yayınlanması kadar Parlâmentonun ve onun alt komisyonlardaki oturumların zorunlu ve bedelsiz yayınına ilişkin konular yasayla düzenlenir.”

16. Madde: Sanat, Bilim, Eğitim, Spor

“1. Sanat ve bilim, araştırma ve öğretme serbesttir ve bunların gelişimi ve teşviki Devletin görevidir. Akademik hürriyet ve öğretme hürriyeti hiç kimseyi Anayasaya sadakat görevinden muaf kılmaz.

“2. Eğitim, Devletin temel görevini oluşturur ve Yunanlıların ahlâki, entelektüel, mesleki ve fiziki eğitimini, milli ve dini bilincinin gelişmesini ve onların hür ve sorumlu vatandaşlar olarak gelişmelerini amaçlar.

“3. Zorunlu eğitimin süresi dokuz yıldan az olamaz.

“4. Bütün Yunanlılar, Devlete ait eğitim kurumlarının her düzeyinde parasız eğitim görme hakkına sahiptirler. Devlet, yardıma ve özel korumaya ihtiyaç duyan öğrenciler kadar, kendilerini başarıyla öne çıkaran öğrencilere, yeteneklerine göre mali yardım sağlar.

“5. Üniversite düzeyindeki eğitim, münhasıran, tümüyle kendi kendilerini yöneten kamu hukuku tüzel kişisi olan kurumlar tarafından sağlanır. Bu kurumlar, devletin denetimi altında faaliyet gösterir ve Devletten mali yardım alma hakkına sahiptirler; yasaya göre kabul edilen tüzükler çerçevesinde faaliyette bulunurlar. Üniversite düzeyindeki kurumların birleşmesi veya ayrılması, buna aykırı hükümler olsa bile, yasanın öngördüğü şekilde gerçekleştirilebilir.

“Özel yasa, öğrenci dernekleri ve öğrencilerin bunlara katılmaları hakkındaki bütün hususları belirler.

“6. Üniversite düzeyindeki kurumların profesörleri kamu görevlisidir. Bu kurumların, diğer öğretim personeli de, yasada öngörülen şartlar altında, bir kamu görevi ifa ederler. Adı geçen kurumların statüleri, yukarıda belirtilen kişilerin statüleriyle ilgili konuları belirtir.

“Yasada öngörüldüğü üzere, çoğunluğunu yüksek yargı mensuplarının oluşturduğu kurulun kararını takiben, 88. maddenin 4. fıkrasında⁸ öngörülen şartların sabit olduğu durumlar hariç olmak üzere, üniversite düzeyindeki kurumların profesörlerin görevlerine, yasal hizmet sürelerinin dolmasından önce son verilemez.

“Üniversite düzeyindeki kurumların profesörlerinin emeklilik yaşı yasayla düzenlenir; söz konusu yasa yürürlüğe girinceye kadar, görevde bulunan profesörler altmış yedi yaşını doldurdukları akademik yılın sonunda kendiliklerinden emekli olurlar.

“7. Mesleki eğitim ve herhangi bir türdeki özel eğitim, süresi üç yılı aşmayan yüksek okullar aracılığıyla, bu tür okullardan mezun olanların mesleki haklarını da tanımlayan yasayla özel surette öngörüldüğü gibi, Devlet tarafından sağlanır.

“8. Devlete ait olmayan okulların kuruluş ve işleyişlerine yönelik ruhsatın verilmesinin şartları ve yöntemleri ile bu okulların denetimi ve burada yer alan öğretim personelinin mesleki statüleri yasa ile düzenlenir.

“Üniversite düzeyindeki kurumların, özel kişiler tarafından kurulması yasaktır.

“9. Atletizm, Devletin koruması ve yüksek denetimi altındadır. Devlet, her tür spor kurumuna, yasayla öngörüldüğü biçimde, mali yardım sağlar ve bunları denetler. Mali yardımın kullanımını da, bu yardımı alan kuruluşların amacına uygun olarak yasayla düzenlenir.”

⁸ Yunan Anayasasının 88/4. maddesi aynen şöyledir: “Yargı görevlilerinin görevlerine, sadece ceza mahkûmiyetiyle sonuçlanan mahkeme kararıyla veya ağır disiplin hükmü veya kanunda öngörüldüğü gibi ispatlanmak koşuluyla, hastalık yahut sakatlık ya da mesleki yetersizlik gibi nedenlerle, 93. maddenin 2. ve 3. fıkralarına uygun olarak, son verilebilir.”

17. Madde: Mülkiyet Hakkı

“1. Mülkiyet Devletin koruması altındadır; ancak, mülkiyetten kaynaklanan haklar, kamu çıkarları aleyhine kullanılamaz.

“2. Hiç kimse, yasada belirlenen hallerde ve şekillerde kamu yararı usulüne uygun olarak kanıtlanmadıkça ve daima kamulaştırılan mülkün tazminatının geçici belirlenmesine dair mahkemede duruşma anındaki değerine uygun düşen tam tazminatı ödenmedikçe, mülkünden yoksun bırakılamaz. Nihai bedelin talep edildiği durumlarda, bu talebin mahkemeye yöneltildiği zamanın değeri esas alınır.

“Nihai bedelin tespitine ilişkin duruşma eğer geçici değer tespitine ilişkin hükmün verilmesinden bir yıl geçtikten sonra yapılırsa, bu durumda, bedelin tespitinde nihai tespit kararının verildiği zamanki değer dikkate alınır. Kamulaştırma masraflarını karşılama kapasitesi beyan edilecek kararda özel surette belirtilmelidir. Tazminata hak kazanan kişinin onayı olmak şartıyla, ödeme mal karşılığı, özellikle bir başka taşınmazın mülkiyetinin tahsisi yoluyla veya bir başka taşınmaz üzerinde hak tesisi yoluyla yapılabilir.

“3. Kamulaştırma kararının ilânından sonra, özellikle bu karar nedeniyle, kamulaştırılan taşınmazın değerinde ortaya çıkan değişiklik, dikkate alınmaz.

“4. Her durumda, taşınmazın bedeli, yetkili mahkeme tarafından tespit edilir. Yasanın öngördüğü biçimde, taşınmaz bedeli, mahkemenin takdiri üzerine, bu bedeli elde etmesi için ona eş değer bir garanti sunmaya mecbur olan hak sahibinin, davet edilip dinlenmesinden sonra, mahkeme tarafından geçici olarak da tespit edilebilir. Mahkemeye intikal eden öncelikli meselelerin yürütülmesi kadar, kamulaştırmayla ilişkisi olan diğer bütün uyuşmazlık ve davalar hakkında 94. maddeye rağmen, yasa tek tip bir hükmün teşkilini öngörebilir. Aynı yasayla mahkemelerde görülmekte olan davaların usulleri de düzenlenebilir.

“Mahkemenin tespit ettiği geçici veya nihai bedelin ödenmesinden önce, malikin bütün hakları mutlak olarak korunur ve taşınmazın işgaline izin verilmez.

“Ülkenin ekonomisi bakımından genel önem taşıyan işlerin yerine getirilmesi bakımından, bedelin tespitinden ve ödenmesinden önce,

bedelin makul bir kısmının ödenmesi ve hak sahibinin lehine olan bütün güvencelerin sunulması koşuluyla, geçici veya nihai bedelin tespitine, yetkili mahkemenin özel kararıyla, işlerin yürütülmesine yasanın öngördüğü biçimde, izin verilebilir. Birinci kısmın ikinci cümlesi, gerektiği biçimde bu durumlara da uygulanır.

“Mahkeme tarafından tespit edilen miktardaki bedel, her halde, ödenebilir bedelin geçici tespiti hakkındaki kararın ilânı tarihinden itibaren bir buçuk yıl içinde, bedelin kesin tespitinin talep edildiği durumlarda ise buna ilişkin mahkeme kararının kesinleştiği tarihten itibaren aynı süre içinde ödenir; aksi halde kamulaştırma kendiliğinden ortadan kalkar.

“Ödenen bedel, her tür vergi, indirim ve harçtan muaftır.

“5. Hak sahiplerine, taşınmazın kamulaştırılmasında taşınmaz bedelinin ödendiği tarihe kadar geçen süredeki gelir kayıplarından dolayı, zorunlu bedel ödemeyi gerektiren haller kanunla düzenlenir.

“6. Kamu yararına yönelik hizmetlerin veya ülke ekonomisi için genel öneme sahip işlerin yürütüldüğü hallerde, yasa, bu işlerin yürütülmesi için gerekli olanın ötesinde daha geniş bölgelerin kamulaştırılmasına, Devlet lehine izin verebilir. Sözü geçen yasa, bu kamulaştırmaların şartlarını ve hükümlerini ve genel olarak ihtiyaçtan fazla kamulaştırılan arazinin kamusal veya kamu hizmeti amaçlarına tahsisine ilişkin konuları düzenler.

“7. Taşınmazın yukarıda belirtilen normal kullanımını engellememesi koşuluyla, kamu yararı amacına yöneldiği aşikâr olan işleri yürütmeleri amacıyla, Devlete, kamu tüzel kişilerine, yerel yönetim kuruluşlarına, kamuya yaralı kuruluşlara ve kamu iktisadi teşebbüslerine, bedel ödemeksizin, uygun derinlikteki yeraltı tünellerinin kazılması için, yasayla izin verilebilir.”

18. Madde: Özel Mülkiyet, İstimval, Arkeolojik ve Dini Yerler

“1. Madenlerin, taşocaklarının, mağaraların, arkeolojik alanlar ve hazinelerin, maden suları, akarsuların, yeraltı sularının ve genel olarak yeraltı kaynaklarının mülkiyeti ve tahsisi özel yasalarla düzenlenir.

“2. Göllerin ve göletlerin kurutulması sonucunda ortaya çıkan arazilerin genel tahsisi kadar, göl ve göletlerin mülkiyeti, kullanımı ve idaresi yasayla düzenlenir.

“3. Savaş ve seferberlik halinde, silahlı kuvvetlerin ihtiyaçlarını gidermek üzere veya kamu düzenini veya kamu sağlığını tehlikeye sokan ani ve olağanüstü sosyal ihtiyaçların karşılanması amacıyla mülkiyete el konulması özel kanunlarla düzenlenir.

“4. Toprağın aşırı ölçüde parsellere ayrılmasını önleyecek veya küçük parsellere ayrılmış çiftlik arazilerinin yeniden yapılanmasını kolaylaştıracak tedbirlerin kabulü kadar toprağın daha verimli kullanılabilmesi için tarımsal alanların yeniden dağılımına, özel yasanın öngördüğü usule uygun olarak olanak tanınır.

“5. Önceki fıkralarda öngörülen durumlara ek olarak, yasa, özel koşullardan dolayı, mülkiyetin serbest kullanımının veya ondan serbestçe yararlanmanın gerekli diğer sınırlarını da düzenleyebilir. Yasa, kullanma veya yararlanma nedeniyle tazminata hak kazanan kişiye, her durumun mevcut koşullarına uygun olarak yapılması gereken ödemenin, usûlünü ve yükümlüsünü düzenler.

“Bu fıkraya uygun olarak alınan tedbirler, kendilerini gerektiren özel nedenlerin sona ermesiyle derhal ortadan kalkar. Bu tedbirlerin usulüne aykırı olarak sürdürülmesi halinde, meşru çıkarı olan herhangi bir kişinin talebi üzerine, Yüksek İdare Mahkemesi, halin icabı uyarınca bunların iptaline karar verir.

“6. Yasa, milli ekonomi yararına, terkedilmiş toprağın değerini arttırmak ve topraksız çiftçiyi topraklandırmak amacıyla, bu tür toprakların tahsisini düzenleyebilir. Aynı yasa, makul bir süre zarfında ortaya çıkmaları halinde, mal sahiplerine, kısmen veya tamamen tazminat ödenmesinin şartlarını düzenler.

“7. Kent alanlarındaki bitişik mülklerin tamamının veya bir kısmının bağımsız olarak yeniden inşası, bölgenin mevcut veya gelecekteki inşaat düzenlemelerine uygun değilse, bu mülklerin zorunlu ortak mülkiyeti, yasayla düzenlenebilir.

“8. Halkidiki'deki Farmakolitrías Stavropigiakon Azize Anastasia Kutsal Manastırı, Selânik'teki Vlatadon, Patmos'daki Theologu Evangelisti İoannis Patriarkal Manastırlarına ait ziraat arazilerinin, buldukları adaya bağımlılıkları hariç olmak üzere, kamulaştırmaya konu olamaz. Aynı şekilde, İskenderiye, Antakya ve Kudüs Ortodoks Patrikhaneleri'nin Yunanistan'daki mülkleri ve Sina Dağı Kutsal Manastırı'na ait mülkler de kamulaştırmaya konu teşkil edemez.”

19. Madde: Haberleşmenin Gizliliği

“1. Mektupların ve her tür serbest yazışma ve iletişimin gizliliği mutlak surette dokunulmazdır. Milli güvenlik veya özellikle ciddi suçların sorgulanması amacıyla yönelik gerçeklerden dolayı, yargı makamlarının bu gizliliğe uymakla yükümlü olmadığı haller yasayla düzenlenir.

“2. Birinci fıkradaki gizliliği güvence altına alan bağımsız bir makamın kuruluşu, işleyişi ve yetkilerine ilişkin konular yasayla düzenlenir.

“3. Bu maddenin, 9. maddenin ve 9A. Maddesinin ihlâliyle elde edilen kanıtların kullanılması yasaktır.”

20. Madde: Mahkemeden Korunma Talebinde Bulunma Hakkı

“1. Herkes, mahkemelerin sağladığı yasal korumadan yararlanma hakkına sahiptir ve mahkemeler önünde yasanın öngördüğü biçimde hakları ve çıkarlarıyla ilgili görüşlerini savunabilir.

“2. Kişinin önceden dinlenme hakkı, hakları veya çıkarları aleyhine alınan her türlü idari karar veya tedbire de uygulanır.”

Yunan Anayasasının 20. maddesi gereği, herkes, mahkemelerin yasal koruması altındadır. Herkes, yasaların belirlediği şekilde, mahkemelerde haklarını ve menfaatlerini korumak için görüşlerini ifade etmek ve dava açmak hakkına sahiptir. İlgilinin hakları veya menfaatleri aleyhine idarenin her türlü eylem veya önlemine karşı önceden yargılanma, dinlenme hakkı vardır.

21. Madde: Aile, Evlenme, Konutsuzlar

“1. Milletin ve keza evliliğin, analığın ve çocukluğun korunmasının ve ilerlemesinin temeli olan aile, Devletin koruması altındadır.

“2. Çok çocuklu aileler, savaş ve barış dönemi malûlü eski askerler, savaş kurbanları, dul ve yetimler, tedavisi imkânsız beden ve ruh hastalıklarından muzdarip olanlar, Devletin özel ilgisinden yararlanırlar.

“3. Devlet, vatandaşların sağlığına özen gösterir ve gençlerin, yaşlıların, özürlülerin korunması ve muhtaç durumda olanların bakımı için özel tedbirler alır.

“4. Konut sahibi olmayan ve yetersiz konuta sahip olanların konut edinmeleri, Devletin özel ilgi alanındadır.

“5. Nüfus siyasetini belirlemek ve uygulamak ve gerekli bütün tedbirleri almak Devletin görevidir.

“6. Özürlüler, kendi kendilerine yeterliliği, meslek sahibi olmalarını ve Ülkenin sosyal, ekonomik ve siyasal hayatına katılmalarını sağlayacak tedbirlerden yararlanma hakkını haizdir.”

22. Madde: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Hakkı

“1. Çalışma bir haktır ve Devlet tarafından korunur; Devlet, bütün vatandaşların istihdamı için gerekli şartları yaratmaya çalışır, kırsal ve kentsel kesimlerde çalışan nüfusun manevi ve maddi kalkınması amacını izler.

“Bütün çalışanlar, cinsiyet ve diğer ayrımlar olmaksızın, eşit değerde işe eşit ücret alma hakkını haizdirler.

“2. Genel çalışma şartları yasayla belirlenir; bunlar, serbest görüşmelerle akdedilen toplu iş sözleşmeleriyle ve bunların sonuçsuz kalması halinde tahkim yoluyla belirlenecek kurallarla tamamlanır.

“3. Devlet görevlilerinin, yerel yönetimler ve diğer kamu hukuku tüzel kişilerinin çalışanlarının toplu iş sözleşmesi akdetmelerine ilişkin hususlar, yasayla belirlenir.

“4. Her türlü angarya yasaktır.

“Savaş ve seferberlik hallerinde veya ülkenin savunma ihtiyaçlarını veya afetlerden kaynaklanan ya da kamu sağlığını tehlikeye düşürmesi muhtemel acil sosyal gereksinimleri karşılamak üzere kişisel hizmetlerin talep edilmesi ve mahalli ihtiyaçları karşılamak amacıyla yerel yönetim makamlarının çalışmalarına kişisel katkıda bulunulması, özel yasalarla düzenlenir.

“Devlet, yasanın belirttiği şekilde, çalışanların sosyal güvenliğini sağlar.”

“Yorumlayıcı hüküm:

“Genel çalışma şartları, sendika üyelerinin kendi tüzüklerinde belirlenen aidatlarının toplanmasını, bunları toplamaya yetkili makamı ve bunların sendikalara ödenmesi tarzlarını içine alır.”

23. Madde: Sendika Kurma Hürriyeti ve Grev Hakkı ve Sınırlandırılması

“1. Devlet, sendikalaşma hürriyetini ve buna bağlı hakların engellemeden kullanılmasını her türlü tecavüze karşı korumak için, yasal sınırlar içinde uygun tedbirler alır.

“2. Grev, yasaya uygun bir biçimde kurulmuş sendikalar tarafından çalışanların mali ve genel iş menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla kullanılan bir hak teşkil eder.

“Yargı görevlilerinin ve güvenlik güçlerinde hizmet görenlerin herhangi bir şekilde grev yapmaları yasaktır. Devlet görevlilerin yerel yönetim makamlarında ve kamu hukuku tüzel kişilerinde veya bütün toplumun temel ihtiyaçlarına hizmet etme bakımından hayati önem taşıyan kamusal nitelikte veya kamu yararına hizmet eden her türlü teşebbüslerde çalışanların grev hakkı, bu hakkı düzenleyen yasadaki özel sınırlamalara tabidir. Bu sınırlalar, grev hakkını ortadan kaldıracak veya onun yasaya uygun şekilde kullanılmasını engelleyecek derecede genişletilemez.”

24. Madde: Sağlıklı Çevre Hakkı

“1. Doğal ve kültürel çevrenin korunması her bireyin hakkıdır ve Devletin görevidir. Devlet, sürdürülebilirlik ilkesi bağlamında çevrenin korunması için özel önleyici ve bastırıcı tedbirler almaya mecburdur. Ormanların ve ormanlık arazinin korunmasına ilişkin konular, yasayla düzenlenir. Orman kadastrounun düzenlenmesi Devletin görevidir. Milli ekonomi yararına olarak, tarımsal kalkınmanın veya kamu yararının gerektirdiği diğer kullanımlar dışında, ormanların ve orman arazilerinin kullanım tarzını değiştirmek yasaktır.

“2. Devletin genel plânlaması; şehirlerin ve genel olarak iskân alanlarının düzenlenmesi, geliştirilmesi, kentleştirilmesi ve genişletilmesi, iskân yerlerinin işlerliği ve gelişiminin ve mümkün

olan en iyi yaşama şartlarının sağlanması amacıyla, devletin düzenleyici otoritesi ve denetimi altındadır.

“Gereken teknik tercihler ve değerlendirmeler, bilimsel kurallara uygun olarak yapılır. Bir milli kadastro oluşturulması Devletin görevidir.

“3. Bir bölgenin iskân alanı olarak belirlenmesi ve oradaki kentleşmenin geliştirilmesi amacıyla, burada bulunan mülkler, ilgili kurumlarca tazminat ödenmeksizin, yolların, meydanların ve genel olarak kamu hizmeti alanlarının inşası için gerekli arazinin sağlanmasına katılmaya ve kanunda belirtilen şekilde temel kamusal kentsel hizmetlerin yerine getirilmesi giderlerine katkıda bulunmaya mecburdur.

“4. Yasa, iskân alanı olarak belirlenmiş bir alanın geliştirilmesi ve genel tanzimine, o alandaki mülk sahiplerinin, onaylanmış bir şehir plânı temelinde, sonuçta inşaata uygun olduğu belirlenecek bu bölgede eşit değerde gayrimenkul veya kat karşılığında katılımlarını öngörebilir.

“5. Önceki fıkralar, mevcut iskân alanlarının kalkındırılmasına da uygulanabilir. Kalkındırma çalışmaları sonucunda sahipsiz kalan alanlar, yasanın belirlediği şekilde, ortak yararlanma alanlarının yaratılmasına tahsis edilir veya kalkındırma giderlerini karşılamak üzere satılır.

“6. Anıtlar, geleneksel (tarihi) alanlar/bölgeler ve geleneksel unsurlar Devlet tarafından korunmaktadır. Yasa, bunların korunması için gerekli, özel mülkiyeti sınırlandırıcı tedbirleri ve mülk sahiplerine ödenecek tazminatın çeşidini ve tarzını belirler.”

“Yorumlayıcı hüküm:

“Orman veya orman ekosistemi deyimi, gerekli arazi üzerinde ağaç gövdeli yabancı bitkilerin, orada mevcut bitki ve hayvan unsurlarıyla birlikte, karşılıklı bir bağımlılık ve etkileşim oluşturduğu organik bir bütün, özel bir doğa sistemi (orman doğa sistemi) ve (ormandan kaynaklanan) özel bir doğal çevre anlamına gelir. Yabancı ağaç bitkilerin, yüksek veya alçak olsunlar, seyrek olarak buldukları alanlar, ormansız alanlardır.”

25. Madde: Temel Hakların Korunması, Hakların Kötüye Kullanılmaması:

- “1. İnsanın bir birey ve toplumun bir üyesi olarak hakları ve anayasal sosyal devlet ilkesi, Devlet tarafından güvence altındadır. Bütün devlet makamları, bu hakkın engellenmeden ve etkin şekilde kullanılmasını sağlamakla yükümlüdür. Bu ilkeler, ilgili oldukları ölçüde, özel bireyler arasındaki ilişkilere de uygulanır. Anayasaya göre bu haklara getirilebilecek sınırlamalar, ya doğrudan doğruya Anayasa veya onun izin verdiği durumlarda yasayla konulabilir ve oranlılık ilkesine uygun olmak zorundadır.
- “2. İnsanın temel ve vazgeçilmez haklarının Devlet tarafından tanınması ve korunması, hürriyet ve adalet içinde sosyal ilerlemenin sağlanması amacını güder.
- “3. Hakların kötüye kullanılmasına izin verilemez.
- “4. Devlet, bütün vatandaşlardan sosyal ve milli dayanışma ödevini yerine getirmelerini talep etme hakkına sahiptir.”

Yunan Anayasasının 25. maddesinin 3. fıkrasında “hakların kötüye kullanılmasının yasak olduğu” belirtilmektedir. Buna göre basın, yayın özgürlüğü kullanılırken, bu özgürlüğün kötüye kullanılması da böylece, anayasanın 25. maddesinin 3. fıkrası ile yasaklanmaktadır. Yine Yunan Anayasasının 14. maddesinde; “basın hürdür, sansür ve diğer önleyici tedbirler yasaktır” diye belirtilerek, basın özgürlüğü anayasanın 14. maddesinde güvence altına alınmıştır. Gazetelere el koymak, müsadere etmek gibi, diğer yazılı mevkutelere de yayından önce veya yayından sonra el koymak kural olarak yasaktır. Ancak, istisnai durumlarda müsadereye izin verilmektedir. Bu istisnai durumlar da, belirli ve gayet ciddi durumlar söz konusu olduğunda, savcının talebi üzerine, gazete veya yazılı mevkute ancak yayılandıktan sonra, 14. maddede sayılan koşullar gerçekleşirse söz konusu olabilir. Yine Yunan Anayasasının 14. maddesine göre; istisnai bazı durumlar dışında, bütün gazetelerin veya diğer basılı eserlerin/mevkutelerin tamamının toplatılması yasaklanmaktadır. Ancak, Yunan Anayasası hükümleri, kitabın bir sayfasına veya bir kitabın tamamına kanıt olarak, el konulmasını yasaklamamaktadır.

1990'lı yıllardan önce, özellikle Gümölcine'de yayınlanan İleri Gazetesi sahibi *Salih Halil (Hâki)* gazetesinde yazdığı yazılardan dolayı cezaevinde yattı ve Yunan mahkemelerinin yargılaması sonunda, yüksek para cezaları ödemek zorunda bırakıldı. Ayrıca Batı Trakyalı Türk gazetecileri, zaman zaman "sudan sebeplerle" Yunan Maliyesine yüksek para cezaları ödemek zorunda bırakılmaktadırlar. Günümüzde de İskeçe'deki Türklerin yayım organı olan Millet Gazetesinin bazı yazarları, para cezalarına ve hapis cezalarına mahkûm edilmektedirler⁹.

Yunan Anayasasının 25. maddesine göre, insan hakları, kişinin ve bütün toplumun üyesi olarak, devletin güvencesi ve yerine getirmekle yükümlü olduğu ve bütün devlet organlarının engellemeden kullanılmasını sağlamakla zorunlu oldukları haklardır.

İnsanlığın, temel ve kazanılmış haklarının devlet tarafından tanınmasının ve korunmasının amacı, toplumsal ilerlemenin adalet ve özgürlük içerisinde gerçekleştirilmesi ve gözetilmesidir.

Hakkın kötüye kullanılmasına izin verilemez. Devletin, bütün vatandaşlarından toplumsal ve milli dayanışma borçlarını yerine getirmelerini isteme hakkı vardır. Yunan Anayasasının 25. maddesinin 1. fıkrasında 2001 yılında yapılan bir değişiklikle Sosyal Hukuk Devleti ilkesi, Anayasal hakların engellenmeden ve sonuç alıcı bir biçimde kullanılması ile oranlılık ilkesi Yunan Anayasasına ithal edilmiştir.

Üçüncü kısımda; "Devletin teşkilâtı ve Fonksiyonları" birinci bölüm; "Devletin Yapısı" başlığı altında 26. madde düzenlenmiştir. Bu madde aynen aşağıdaki gibidir:

⁹ Bkz. İskeçe'de Türkçe olarak yayımlanan Millet Gazetesi

26. Madde: Yasama Yetkisi

- “1. Yasama yetkileri, Parlamento ve Cumhurbaşkanınca kullanılır.
- “2. Yürütme yetkileri, Cumhurbaşkanı ve hükümet tarafından kullanılır.
- “3. Yargı yetkileri, kararları Yunan Halkı adına yerine getirilen mahkemeler tarafından kullanılır.”

27. Madde: Sınırlar

- “1. Parlamento üyelerinin tam sayısının mutlak çoğunluğuyla kabul edilen bir kanun olmadıkça ülkenin sınırlarında bir değişiklik yapılamaz.
- “2. Parlamento üyelerinin tam sayısının mutlak çoğunluğuyla kabul edilen bir kanun olmadıkça, yabancı askeri güçler, Yunan ülkesine kabul edilemez, konuşlandırılmaz veya oradan geçemez.”

28. Madde: Milletlerarası Hukuk, Milletlerarası Antlaşmalar, Milli Egemenlik

- “1. Genellikle kabul gören uluslararası hukuk kuralları ve uluslararası antlaşmalar kanunla onaylanması ve her birinin usulüne uygun olarak yürürlüğe girmesi ile Yunan iç hukukunun ayrılmaz bir parçası olurlar ve diğer her aleyhe hukuk düzenlemelerine üstün gelir. Uluslararası hukuk ve uluslararası antlaşmaların yabancılara uygulanması da her zaman karşılıklılık koşulu ile yerine getirilir.
- “2. Önemli ulusal çıkarların yerine getirilmesi ve diğer devletlerle ilişkilerin geliştirilmesi için, antlaşma veya sözleşme ile uluslararası organlara anayasada öngörülen yetkiler tanınabilir. Bu antlaşmayı veya sözleşmeyi onaylayan yasanın oylamasında bütün milletvekillerinin sayısının beşte üç oy çokluğu gerekmektedir.
- “3. Önemli bir ulusal yararın gerektirdiği hallerde, insan haklarını ve demokratik yönetim biçiminin temellerini ihlâl etmemek, eşitlik ilkeleri temelinde ve karşılıklılık ilkesine uygun olarak uygulanmak koşuluyla, Yunanistan Meclisinin üyelerinin tamsayısının mutlak

çoğunluğuyla kabul edilen bir yasayla, milli egemenliğin kullanılmasına serbestçe sınırlamalar getirilebilir.”

Yunanistan Anayasasının 28. maddesinde uluslararası antlaşmaların Yunan iç hukuku ilişkileri ile sorunlarına açıklık getirilmektedir.

Yunan iç hukukunda, uluslararası hukuk kurallarının geçerliliğini ve durumunu Yunan hukukunda Yunan Anayasası belirlemektedir. Yunan Anayasasının 28. maddesinin 1. fıkrasında “Genellikle kabul gören uluslararası hukuk kuralları” deyimi kullanılmaktadır. Hangi kuralların genellikle kabul gören uluslararası hukuk kuralları olduğuna, yine Yunan Anayasasının 100. maddesinin 1. fıkrasında ve 1. fıkranın 6. bendinde açıklık getirilmiştir. Anayasanın 100. maddesinin 1. fıkrasında: “Yüksek Özel Mahkeme Oluşturulur” denildikten sonra bu mahkemenin bağlı olacağı, yani bakacağı işleri de sayar. 100. maddenin 1. fıkrasının 6. bendinde de Anayasanın 28. maddesinin 1. fıkrasında söz konusu olan “genellikle kabul gören uluslararası hukuk kuralları” konusunda anlaşmazlık veya tartışma çıktığında, bu tartışmayı veya anlaşmazlığı ortadan, Özel Yüksek Mahkeme kaldıracaktır denilmektedir. Böylece bu mahkeme kararı ile bir uluslararası kuralın genellikle kabul gören bir kural olup, olmadığı sonucuna varılacak ve bu mahkeme kararıyla bu kural ulusal hukuka dâhil edilip edilmeyeceği açıklığa kavuşacaktır.

Yunan Anayasasının 28. maddesinin 1. fıkrasında dilbilgisi (gramer) ile ifade bakımından önemli sorunlar vardır. Bu konuda iki önemli nokta vardır.

a - Birinci Nokta, uluslararası sözleşmelerin ve genellikle kabul gören uluslararası kuralların “Yunan iç hukukunun ayrılmaz bir parçasını oluşturur” hükmünün ön görülmüş olmasıdır. Bu kendiliğinden Yunan hukukuna dâhil edilmesi anlamına gelmemektedir. Çünkü uluslararası antlaşmalar ve görüşmeler, anlaşmaya varılması sonunda, tipik bir yasa ile onaylandıktan sonra anayasanın 28. maddesinin 1. fıkrasının belirlediği nitelikleri kazanır. Sistemik olarak uluslararası hukukun ulusal hukuka dâhil olması ve bunun sonucu hiyerarşik olarak da ulusal hukuk düzenlemelerinin üstünde bir yere sahip olur.

b - İkinci Nokta, uluslararası hukukun iç hukuka dahil olabilmesi için hatta hiyerarşik olarak Yunan iç hukuk sisteminde daha etkin bir yere sahip olabilmesi için bir “yasa ile onaylanması” gereğidir. Bu da ancak Yunan Millet Meclisinin bir yasa ile bu antlaşmayı onaylaması ile mümkün olabilir. Sadece Yunanistan Cumhurbaşkanı, bir antlaşmayı uluslararası hukuka ve uluslararası hukuk düzeni kurallarına uygun olarak onaylaması ile bu antlaşma onaylanmış olmaz. Burada Yunanistan yasa koyucusu “onaydan” bahsederken, Yunan meclisinden tipik bir yasa ile onaylanmasından sonra ayrıca uluslararası hukuk kurallarına göre onaylanmasını da istemektedir.

Yunanistan Anayasasının 36. maddesinin 1. ve 3. fıkralarında belirtilen hallerde uluslararası antlaşmaların onaylanması için yasal düzenleme gerekmemektedir.

Yunanistan Anayasasının 36. maddenin 3. fıkrası, “Uluslararası antlaşmaların gizli maddeleri hiç bir zaman gizli olmayan maddeleri çürütemez, ortadan kaldıramaz.” hükmünü öngörmüştür.

Buna göre, uluslararası hukuk kurallarının Yunan iç hukukuna dâhil olması, “uluslararası antlaşmalar” ile “genel kabul gören uluslararası hukuk kuralları” için farklılıklar göstermektedir diyebiliriz.

48. Madde: Sıkıyönetim

“1. Savaş veya dış tehlikelerden kaynaklı seferberlik veya milli güvenliğe karşı yakın bir tehdit halleriyle, demokratik rejimi devirmeyi amaçlayan silahlı bir darbe halinde, Bakanlar Kurulunun önerisi ile karar alan Meclis, ülkenin tamamında veya bazı bölgelerinde sıkıyönetim yasasını yürürlüğe koyar. Olağanüstü mahkemeler kurar ve 5. maddenin 4. fıkrası, 6, 8, 9, 11/1den 4e kadarki fıkralar dahil olmak üzere 12., 14., 19. ve 22. maddenin 3. fıkrası, 23. madde, 96. maddenin 4. fıkrası ve 97. madde hükümlerinin yürürlüğü kısmen veya tamamen akıya alır. Cumhurbaşkanı, Meclisin kararını yayınlar.

“Meclisin kararı, alınan tedbirlerin etki süresini belirler, süre on beş (15) günü geçemez.

“2. Meclis tatilde ise veya zamanında toplanması imkânsız ise, önceki fıkrada belirtilen tedbirler, Bakanlar Kurulunun önerisi ile

çıkartılacak bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle alınır. Meclisin toplanması mümkün olunca, derhal yasama dönemi sona ermiş veya feshedilmiş olsa dahi, Meclis kararnamesi her halükârda on beş (15) gün içinde Meclisin onayına sunar.

“3. Önceki fıkralarda değinilen tedbirlerin süresi, ancak yasama dönemi sona ermiş veya feshedilmiş olsa dahi toplanması gereken Meclisin kabul edeceği kararla her on beş (15) günde bir uzatılır.

“4. Önceki fıkralarda belirtilen tedbirler, bir Meclis kararıyla süreleri uzatılmadıkça birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen sürelerin dolmasıyla ve herhalde, eğer tedbirlerin alınması o sebebe dayanıyorsa, savaşın sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkar.

“5. Önceki fıkralarda sözü edilen tedbirlerin yürürlüğe girmesinden itibaren Cumhurbaşkanı, Meclisin önerisi üzerine, olağanüstü durumları karşılamak veya anayasal kurumların işleyişini mümkün olan en kısa zamanda yeniden sağlamak amacıyla yasama işlemi içeriğinde kararnameler yayınlatabilir. Bu işlemler, yayınlarından veya Meclisin toplanmasından itibaren on beş (15) gün içinde Meclisin onayına sunulur. Yukarıda belirtilen süre içinde Meclise sunulmadıkları veya sunulduklarından itibaren on beş (15) gün içinde onaylamadıkları takdirde, o andan itibaren yürürlükten kalkarlar. Sıkıyönetim yasası, uygulandığı süre içinde değıştırilemez.

“6. İkinci ve üçüncü fıkralarda sözü edilen Meclis kararları, üye tam sayısının çoğunluğu ile, 1. fıkrada değinilen karar ise üye tam sayısının beşte üç çoğunluğu ile alınır. Meclisin, bu konuları tek bir oturumda kararlaştırması gerekir.

“7. Bu madde gereği alınan sıkıyönetim tedbirlerinin uygulanma süresi boyunca, Anayasanın 61. ve 62. maddeleri Meclis feshedilmiş veya yasama dönemi sona ermiş bile olsa, kendiliğinden uygulanır.”

Yunanistan Anayasasının 120. maddesinde direnme hakkı düzenlenmiştir. 120. maddenin Türkçe’ye çevirisi aynen şöyledir:

120. Madde: Direnme Hakkı

“1. Yunanlıların, Beşinci Kurucu Meclisi tarafından kabul edilmiş bulunan Anayasa, Meclis Başkanı tarafından imzalanmış ve geçici Cumhurbaşkanı tarafından Bakanlar Kurulunun ortak imzasına

sahip olan kararname ile Hükümet (Resmi) Gazetesinde yayınlanarak yürürlüğe 11 Haziran 1975'te girecektir.

“2. Anayasaya ve ona uygun yasalara saygı, Vataına ve Demokrasiye bağıllık, bütün Yunanlılar için temel bir ödevdir.

“3. Halk egemenliğinin ve ondan kaynaklanan yetkilerin herhangi bir biçimde gaspı, yasal otoritenin yeniden tesisiyle birlikte kovuşturulur, suçluların cezalandırılmasını önleyen zaman aşımı, yasal otoritenin yeniden tesisi ile başlar.

“4. Anayasaya sadakat, Anayasayı cehren ilga etmeye teşebbüs edecek olan herkese karşı mümkün olan her vasıtayla direnme hakkına ve ödevine sahip bulunan Yunanlıların vatanseverliğine emanet edilmiştir.”

IV. YUNANİSTAN ANAYASASININ HÜKÜMLERİNİN DEĞİŞTİRİLEBİLMESİ

Yunan Anayasasının ikinci bölümünde “Sınırlar ve İşlemler” başlığını taşıyan 110. maddesinde Yunan Anayasasının değiştirilmesi düzenlenmektedir. 110. maddenin Türkçeye çevirisi aynen aşağıdaki gibidir:

110. Madde: Sınırlar ve İşlemler

“1. Anayasa hükümleri, yönetim biçimini Parlamenter Cumhuriyet olarak belirleyen hüküm ile 2. maddenin 1. fıkrası, 4. maddenin 1, 4 ve 7. fıkraları, 5. maddenin 1. ve 3. fıkraları, 13. maddenin 1. fıkrası ile 26. madde hariç olmak üzere değiştirilebilir.

“2. Anayasayı değiştirme gereği, Meclisin en az elli üyesinin teklifi üzerine, üye tam sayısının beşte üç¹⁰ çoğunluğu ile aralarında en az bir ay geçecek iki oylama ile kabul edilecek bir Meclis kararı ile tespit edilir. Bu karar değiştirilecek hükümleri açıkça belirtir.

¹⁰ Yunan Millet Meclisinde toplam 300 milletvekili mevcuttur. Buna göre Yunan Millet Meclisinin üye tam sayısının beşte üçü; 180/300 tekabül etmektedir.

“3. Meclisin, Anayasanın değiştirilmesi kararı üzerine, gelecek Meclisin ilk oturumunda, üye tam sayısının mutlak çoğunluğuyla¹¹ değiştirilecek hükümlerle ilgili karar verir.

“4. Eğer bir Anayasa değişikliği teklifi, üye tam sayısının mutlak çoğunluğunu aldığı halde, ikinci fıkrada belirtilen beşte üç çoğunluğu sağlayamazsa, gelecek Meclisin ilk oturumunda, üye tam sayısının beşte üç çoğunluğu ile değiştirilecek hükümler hakkında karar verir.

“5. Usulüne uygun olarak oylanmış her Anayasa değişikliği, Meclis tarafından kabulünden itibaren on (10) gün içinde Hükümet (Resmi) Gazetesinde yayınlanır ve özel bir Meclis kararı ile yürürlüğe konulur.

“6. Daha önceki bir değişikliğin tamamlanmasından itibaren beş (5) yıl geçmedikçe, Anayasada değişiklik yapılamaz.”

Yunanistan’ın yönetim biçiminin Parlamenter Cumhuriyet olduğunu düzenleyen 1/1 maddesi ile Yunan Anayasasının 2. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen “insan onuru”, 4. maddenin 1, 4 ve 7. fıkralarındaki “eşitlik ilkesi”, 5. maddenin 1. fıkrasında “kişiliğin özgürce geliştirilmesi”, yine 5. maddenin 3. fıkrasında düzenlenen “kişisel hürriyet”, 13. maddenin 1. fıkrasındaki “din özgürlüğü” ve 26. maddedeki “yasama yetkileri” dışında kalan hükümler değiştirilebilir. Bu bakımdan Yunan Anayasası, sert anayasalardandır. Yunan Anayasası, Avrupa’nın da en sert anayasalarındandır.

Yunanistan’da yürürlükte bulunan Anayasanın 110. maddesinin benzeri madde hükümleri Yunanistan’ın bundan önceki anayasalarından olan 1864 anayasasının 107. maddesinde, 1911 anayasasının 108. maddesinde, 1927 anayasasının 125. maddesinde ve 1952 anayasasının 108. maddesinde bulunmaktaydı. Yukarıdaki bütün madde hükümleri 1927 tarihli anayasasının 125. maddesi dışında, kesin olarak anayasanın tamamının değiştirilmesini yasaklamaktaydı.

¹¹ Bu da 151/300 tekabül etmektedir.

Yunan Anayasa yapıcısı 1975 yılında 110. maddenin 1. fıkrasında, anayasa hükümlerini temel hükümler ve temel hükümler olmayan klasik ancak belirgin olmayan ayırımı terk ederek, farklı ve somut olarak anayasa değişikliklerinin sınırlarını belirledi ve bunlar artık iki kategori, iki tür anayasa hükümlerini kapsamaktadır¹²: “a) Birinci kategori, Yunan Anayasasının 110 maddesinin 1. fıkrasında 8 adet olarak ve net bir biçimde sayılan hükümleri kapsamaktadır. Bunlar; Yunanistan’da halen yürürlükteki Anayasanın 2. maddesinin 1. fıkrası, 4. maddenin 1., 4. ve 7. fıkraları, 5. maddenin 1. ve 3. fıkraları, 13. maddenin 1. fıkrası ve 26. maddedir. b) İkinci kategori, hükümet biçiminin ve temellerinin Parlamenter Cumhuriyet olduğunu belirleyen hükümleri kapsamaktadır.

Sonuç

Yunanistan’daki anayasal hareketleri beş dönemde incelemek mümkündür. Bu dönemler; a-Türklere karşı isyan dönemi, b-monarşi dönemi, c- anayasal monarşi dönemi, ç- krallık cumhuriyet dönemi ve d-) 1975’ten sonraki anayasa dönemleridir.

20 Temmuz 1974’te başlayan Kıbrıs Barış Harekâtı sonucu, 21 Nisan 1967’den beri devam eden Yunanistan’daki askeri yönetim (cunta), Türklerin sayesinde gitmiş ve Yunanistan’a demokrasi gelebilmiştir. Ancak Batı Trakya’daki ve Menteşe Adalarındaki Türkler ve Yunanistan’daki diğer azınlıklar için, başka bir deyişle Yunanlılar dışındakiler bakımından bu demokrasinin uygulanmadığını, henüz demokrasinin tam manasıyla gelmediğini de gözlemlemekteyiz. Yunanistan’daki askeri yönetim iktidardan gitmek zorunda kalınca o dönemde Fransa’da sürgünde bulunan Karamanlis, Yunanistan’a davet edildi ve Yunanistan’daki hükümeti, demokrasiyi yapılandırdı, kurdu. Bu arada Yunanistan’ın yeni anayasasının yapılması çalışmalarına başlandı. 1975 yılında kabul edilen Yunan Anayasasında, 1986 ve 2001 yıllarında yapılan değişiklikleri de anlatmak üzere, Yunan

¹² **VENİZELOS, E.:** Mathimata Sinagmatiku Dikeu (Anayasa Hukuku dersleri), I, Paratiritis Yayınları, Selanik 1991, s. 56.

literatüründe 1975/1986/2001 tarihli Yunan Anayasası olarak anılmaktadır.

Avrupa Birliği üyesi Yunanistan'ın yürürlükteki anayasası Avrupa'nın en sert anayasalarındandır. Yunanistan Anayasasının 110. maddesinde Yunanistan Anayasasının değiştirilemez hükümleri yer almaktadır.

1821 yılından beri Yunan Anayasalarında; Yunanistan'da ikamet eden herkesin, yasalar önünde eşit olduğu ilân edilmektedir. Oysa Yunanistan'daki uygulamada bu tam olarak böyle gerçekleşmemektedir. Yunanistan'daki Türk azınlığa, Makedonlara, Ulahlara, ekonomik, siyasi veya diğer nedenlerden Yunanistan'a iltica eden mültecilere ve diğerlerine de ayrımcılık uygulanmaktadır. Ayrıca Yunanistan'daki hâkim dinden (Ortodoks Hıristiyan) olmayanlara karşı da ayrımcılık uygulanmaktadır. Esasen bu din ve ırk ayrımcılığı (ırkçılık, şovenlik), İslâm veya yabancı düşmanlığı Yunanistan da dâhil olmak üzere genel olarak bütün batıda (Avrupa'da) "İslâm korkusu", "yabancı korkusu" olarak günlük ve bilim dilinde ifadesini bulmaktadır. Bu ayrımcılığın ortadan kaldırılması için ilgili devletler, hükümetler her ne kadar yasal düzenlemeleri yürürlüğe koysalar da tam olarak bu ırkçılığın ve ayrımcılığın önüne geçememektedirler. Uygulamada bu ayrımcılıkların önlenmesi bakımından yasal düzenlemelerin yeterli olmadığı gözlemlenmektedir. Yunanistan da dâhil olmak üzere batıdaki temel hak ve özgürlüklerin savunucusu bazı devletler ve hükümetler, etegrasyondan – uyumdan söz ederek, bu yönde yasal düzenlemeler yaparak, ülkelerindeki yabancıların veya başka dinden, dilden olanların asimilasyonunu kolaylaştırmaya, sağlamaya çalışırken, "savundukları" temel hak ve özgürlükleri pekâlâ ihlâl edebilmektedirler.

Yunan Anayasasının bazı maddeleri kültürel farklılığın ve çokluğun, çoğulculuğun ve çeşitliliğin garantisi olarak ortaya çıkmaktadır diyebiliriz. Bunlar, temel hakları koruyan düzenlemelerdir ve Yunan Anayasasının 2/1. maddesinde "insan onurunun korunması ve saygı", 5/1. maddesinde "kişiliğini özgürce geliştirme hakkı", 13. maddede "din özgürlüğü" ve 16. maddede de "sanat, bilim ve eğitim özgürlüğü" hakları düzenlenmiş

bulunmaktadır. Esasen Yunan Anayasasında kesin ve net bir biçimde kültürel hakların her yönü düzenlenmiş değildir. Bu bakımdan bunlar korunmamaktadır da diyebiliriz. Öte yandan Yunan Anayasasında kültürel hakların her yönü düzenlenmemiş olsa bile ulusal, dinsel, dilsel azınlıkların kültürel hakları ve çıkarları Yunan Devleti tarafından korunmak zorundadır. Çünkü Yunanistan'ın taraf olduğu uluslararası antlaşmalar ile Yunan Anayasasının 24/1. maddesi; "Doğal ve kültürel çevrenin korunması her bireyin hakkıdır ve Devletin görevidir." derken, 24/6. maddesi ise; "Anıtlar, geleneksel (tarihi) alanlar/bölgeler ile geleneksel unsurlar Devlet tarafından korunmaktadır." demektedir. Oysa Yunanistan'da Türklere ait mevcut kültür varlıkları zaman içerisinde hemen yok edilmiştir.

Evet, yukarıda da ifade etmeye çalıştığımız üzere Yunan Anayasasında ve yasalarında temel hak ve özgürlüklerin yer almış olması, tam olarak bunların uygulandığı anlamına da gelmemektedir. Birçok sıkıntıların özellikle Yunanistan'daki Müslüman Türk azınlık bakımından yaşanmakta olduğu hem de Avrupa Birliği üyesi Yunanistan'da yaşanmakta olması, hem de bunların AB tarafından görmezden gelinmesi düşündürücüdür. Bununla birlikte özellikle Yunanistan'daki Türk azınlık, Yunanistan'ın uluslararası antlaşmalarla varlığını ve hukuki statüsünü kabul ettiği ve yükümlülük altına girdiği, Yunanlılar bugün itiraz etseler de kamu hukuku bakımından hükmi şahsiyeti ve özerkliği kabul edilmiş bulunan milli ve dini bir azınlıktır.

Kaynaklar

ÇAÇOS, Th. D.: Sintagmatiko dikeo (Anayasa Hukuku), themeliodis dikeomata (Temel Haklar), CİLT: III., Ant. Sakkula Yayınları, Atina - Gümölcine 1988.

RAYKU, A. G.: Paradosis sintagmatiku dikeu, (Anayasa Hukuku Dersleri) kata to sintagma tu 1975/1986 (1975/1986 Anayasasına Göre), Cilt: II, Fasiköl: III., Ant. Sakkula Yayınları, Atina - Gümölcine 1986.

SVOLU, A.: Ta Ellinika sintagmata (Yunan Anayasaları) 1822-1952, sintagmatiki istoria tis Ellados (Yunanistan'ın Anayasal Tarihi), Stohastis Yayınları, Atina 1972.

VENİZELOS, E.: Mathimata Sinagmatiku Dikeu (Anayasa hukuku Dersleri), I, Paratiritis Yayınları, Selanik 1991.

YAZICI, S.: Yunanistan Anayasası, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2005.

Yunanistan Hükümet (Resmi) Gazetesinin FEK 84 A'/17.04.2001.

www.vouli.gr/politeuma/default.asp.